

מאמר ד"ה

להבין ענין שלשה תשובות
מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי

מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

לכבוד י"ג תמוז חג הגאולה

פרשת בלק תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר להבין ענין שלשה תשובות

מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להבין¹ ענין שלשה תשובות דנפש רוח נשמה, המבואר במאמר דמה טובו. גם להבין מהו ענין המאמר דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. יש להקדים ענין כי הוי"ה אלקיך אש אוכלה הוא, כי הנה טבע האש הוא בבחינת הסתלקות במקורו, ואינו מאיר כלל, רק כאשר נאחז בפתילה ועצים, אז הוא נמשך בבחינת אור. אך גם אז הוא מתנענע בטבעו, בבחינת רצוא ושוב. והרצוא שבו, הוא מצד טבעו בעצם, להסתלק. והשוב שבו, הוא מצד הפתילה ועצים, שנאחז בהם, שגורמים בו בחינת המשכה, היפוך טבעו.

כן יובן למעלה, בבחינת עצמות אור אין סוף, שהוא קדוש ומובדל מגדר אור המאיר לגמרי. ומה שמאיר בעשר ספירות הנאצלים, הוא בחינת הארה בעלמא ממנו, מועטת ומצומצת מאד, כי עצמות אור אין סוף, לאו מכל אינון מדות כלל, ואין ערוך לך. ולכן נקרא בשם אצילות, מלשון ויצאל מן הרוח דמשה על שבעים הזקנים, שהופרש ממנו עליהם, הארה בעלמא מועטת מאד, וכמו שפירוש רש"י על ולא יספו, שלא נתבאו רק יום אחד בלבד. ולכן, אור אין סוף המאיר בכלים דאצילות, הוא בדרך מטי ולא

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, והוא ביאור על ענין ג' תשובות שנתבאר במאמר ד"ה מה טובו דשנת תקס"ב מכ"ק אדמו"ר הזקן, הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רלא. הנחת רבי משה נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תצד, ובתוספת הגהות בלקוטי תורה בלק עג, א. וראה גם אור התורה בלק ע' א'לב. המאמר נאמר גם על ידי כ"ק אדמו"ר האמצעי בשנת תקע"ז, ונדפס בספר הנחות תקע"ז, ע' קצו, וגם בשנת תקפ"ו, ונדפס במאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ד, ע' א'תקפ"ט. וראה גם מאמר ד"ה להבין המאמר הידוע דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא דשנת תקס"ב, הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תקלד. הנחת רבי משה נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תקמב. המאמר נאמר גם על ידי כ"ק אדמו"ר האמצעי, ונדפס בקונטרסים ע' רפא.

מטי. ובבחינת הכלים, נעשה מזה בחינת רצוא ושוב. כי מצד עצמות האור, הוא בבחינת ולא מטי. ומצד הכלים, גורמים בו בחינת המשכת אור קצת, שהוא בחינת מטי כו'.

והנה כן הוא למטה בעולמות, הנבראים מאין ליש, יש בחינת רצוא ושוב, והיינו על ידי המאלכים דאלף אלפים ורבוא רבבן. כי אלף אלפים, הוא בחינת האופנים, האומרים ברוך כבוד הוי"ה כו', שביטולם הוא לבחינת אור אין סוף המאיר בכלים דאצילות, לכן הם בבחינת שוב, ופועלים המשכת השפע למטה. וזהו ענין ישמשוניה. ורבוא רבבן, הם המלאכים האומרים קדוש, שהוא בחינת שרפים דבריא, שביטולם הוא בחינת עצמות אור אין סוף הסובב כל עלמין, שהוא קדוש ומובדל מגדר הכלים דאצילות, ולכן הם בבחינת רצוא, ופועלים בחינת העלאה בעולמות הנבראים.

ונמצא, שהרצוא ושוב שבעולמות הנבראים, הוא דוגמת הרצוא ושוב שבעולם האצילות, רק יש הפרש ביניהם. ששם, הרצוא ושוב הוא בבחינת אחת, שהוא בעצמות האור. מה שאין כן הרצוא ושוב שבעולמות הנבראים, הם בשני בחינות מובדלים, שהם שרפים ואופנים, כנזכר לעיל. ועוד זאת, הרצוא ושוב שבבחינת המלאכים, הוא בבחינת פרטיות בלבד, כמו במחנה מיכאל, הרצוא ושוב הוא בבחינת חסד ואהבה בלבד, ומחנה גבריאל, הרצוא ושוב שלהם, הוא בבחינת היראה בלבד. אך בנשמות ישראל, להיותם בחינת אדם, שהוא בחינת התכללות, לזאת, הם כוללים בעצמם הרצוא ושוב ביחד, ובכל הבחינות. כי הרצוא, הוא מסירת נפש, דהיינו מסירת כל הכחות, ליכלל בבחינת רצון פשוט, ליבטל וליכלל בהם בלבד, שזהו מצד עצמות הנשמה. והשוב, הוא האחיזה ותפיסא בכלים, י' חכמה, ה' בינה, וי"ו מדות, ה' מחשבה דיבור ומעשה, דהיינו להיות כי חלק הוי"ה עמו. וכמו ששם הוא אש אוכלה, שמאיר בכלים דאצילות, בבחינת רצוא ושוב, כן הנשמה, מאירה בגוף, בבחינת רצוא ושוב.

וזהו אלקיכם כהן הוא, כי כהן הוא מקור הממשיך בחינת רצוא ושוב הנזכר לעיל, כמו שמצינו בכהן הגשמי, שהיה מקריב קרבנות בבחינת העלאה, ועל ידי זה היה ממשיך המשכה חדשה, ריח ניחוח להוי"ה. ולכן נקרא בשם כהן, שהוא מלשון עובד, בלשון הקודש. וכן כל נשמה בפרט, נקרא בחינת כהן, לטעם הנזכר לעיל, שהוא ממשכת בחינת רצוא ושוב בגוף. אך, מקור כל הרצוא ושוב, הוא מחמת שיש בחינת רצוא ושוב בעצמות אלקות. ונמצא, שאלקיכם, הוא אמיתית הכהן כו', ודי למבין.

והנה בחינת רצוא ושוב הנזכר לעיל, יש בכל פרצוף פרטי מפרצופי האצילות, והוא בחינת מ"ה וב"ן שבכל פרצוף פרטי. כי הנה בחינת ב"ן, הוא מלשון בן, או מלשון

בנין, כמו שכתוב, אל תקרי בניך אלא בוניך, או מלשון בינה והתבוננות. שכל זה הוא בחינת אור ושפע, הבאה בבחינת כלים ואותיות. וזהו בחינת השוב כנזכר לעיל, שהוא ענין אחיזת האור דשם הוי"ה, הנקרא אש אוכלה, בכלים. אך בחינת מ"ה, הוא בחינת ביטול, שהוא ענין הסתלקות האור, להפשיט את עצמו מבחינת הכלים, וליכלל במקורו, שזהו מצד עצם טבע האור דשם הוי"ה, שהוא בבחינת אש אוכלה כנזכר לעיל. והגם דכתיב, לא באש הוי"ה, הנה ידוע, שיש שני מיני אש, אש דקרבנות ואש המנורה. וזהו שנאמר לאהרן, כשנתקנא בקרבנות הנשיאים. חייך, שלך גדול משלהם, והוא ענין בהעלותך את הנרות. וזהו ההפרש ביניהם. שאש המנורה, הוא אש דשם מ"ה, והוא בחינת אש הוי"ה. אך, אש הקרבנות, הוא אש דשם ב"ן, ועל זה נאמר, לא באש הוי"ה כו'.

וביאור ענין אש דשם ב"ן, שהוא אש הקרבנות, הנה ידוע, דשם ב"ן מברר בירורים, שהוא בחינת מלכות דאצילות, המאיר בכריאה יצירה עשיה, לבררם ולהפכם מחושך לאור, והיינו מיש לאין, [וכמו שמבואר במקום אחר, שעל ידי הארת שם ב"ן המאיר בהם, נכללים בו כנר בפני האבוקה כו']. אך להיות דשם ב"ן הוא בחינת יש, כנזכר לעיל, שהוא בחינת אור ושפע המתלבש בבחינת אותיות, רק שהוא בחינת יש דקדושה, שהוא בחינת אלקות, [וכמו שמבואר במקום אחר, שמה שנקרא בחינת יש בבחינת אלקות, אין הכוונה בחינת יש גמור, חס ושלום, רק מה שהוא מקור להתהוות עולמות הנבראים, נקרא בחינת יש, על שם שהוא מקור ליש כו']. לזאת, אינו פועל בנבראים, רק בחינת ביטול היש בלבד, יש מי שבטל, או יש מי שאוהב כו'. וזהו גם כן ענין אש דקרבנות, שהיה מכלה ומבער בחינת היש גשמי דבהמה, ועל ידי זה היה נכלל החיות שבה במקורו, שהוא בחינת שם ב"ן, מקור העולמות כו'.

אך הנה ידוע, שיש שני מיני בירורים. הראשון, בירורי דשם ב"ן, [והוא גם כן מבחינת מ"ה דוקא, כי האיש דרכו לכבוש כו', רק שהוא בחינת שם מ"ה המלוכש בבחינת ב"ן, ונקרא שם ב"ן בכלל], שפועל ביטול היש בלבד, וזהו בחינת לא באש הוי"ה כו'. אך, אחר כך, מתברר בירור שני, על ידי שם מ"ה בעצם, [שלמעלה מבחינת מ"ה דב"ן כו'], שעל ידי זה נעשה ביטול גמור, בבחינת החיות שבנבראים, ומתאחד ממש עם אור האלקי, וזהו בחינת אש המנורה, שנקרא אש הוי"ה ממש.

וזהו גם כן ההפרש בין בירור דשבטים, שפועל בירור היש בלבד, ובין בירור דיוסף, שפועל בחינת ביטול ויחוד ממש, באור האלקי. ולכן, נאמר בסיפור החלומות, והנה קמה אלומתי כו', תסובינה אלומותיכם, ותשתחווין לאלומתי, והיינו שהבירור שלהם, מתברר בירור שני, ונכלל בבירור שלו כו'.

ועם זה יובן השלשה תשובות דנפש רוח נשמה. כי הנה בחינת התשובה דרוח ונפש, הוא הבירור מן ההיפוך דסור מרע, ואחר כך הבירור על ידי המצות, שהוא בחינת ועשה טוב, שזהו בחינת בירור היש דנוגה, להיות נכלל בבחינת שם ב"ן, בחינת יש דקדושה. כי גם המצות, הם בבחינת יש עדיין, רק שהם כלים לאור האלקי, שנקרא יש דקדושה, כנזכר לעיל. אך בחינת התשובה דנשמה, הוא בחינת לימוד בתורה, שמדבר דבר ה' ממש. והדבור שלו, אינו מציאות בפני עצמו כלל, רק כלי לדבר ה' ממש. וזהו בחינת העלאה לעצמיות אור אין סוף כו', וזהו ענין שובו אלי ואשובה אליכם, אלי דוקא, וכן כי תשוב ישראל אלי דוקא, תשוב כו', ודי למבין.

והנה זהו בכ"ר, יחידות, עשירות, מאות. זהו בחינת העלאה דנפש מן ההיפוך, ואחר כך, התכללות ברוח, שזהו ענין שני תשובות דרוח ונפש. מה שאין כן בתשובה דנשמה, שניהם מתבררים ונכללים בנשמה, שהוא ענין ביטול למהותו ועצמותו, שלמעלה מסובב וממלא, על ידי התורה. אך מה שכתוב, קדש לי כל בכור, יובן על פי הידוע, שבחינת נפש רוח נשמה, הם בבריאה יצירה עשיה. אך, אחר כך, נכללים באצילות, ואז נמשך בחינת המשכה, מנפש רוח נשמה דאצילות, ומתאחדים בהמשכה זאת, בחינת נפש רוח נשמה דבריאה יצירה עשיה. ועל זה נאמר, קדש לי ממש, להיות בבחינת איהו וחיוהי חד, כמו באצילות כו', ודי למבין.

וביאר ענין בחינת נפש רוח נשמה דאצילות. נפש, הוא בחינת מלכות דאצילות, בחינת ממלא כל עלמין דבריאה יצירה עשיה. ורוח, הוא בחינת סובב דבריאה יצירה עשיה, ונקרא הקדוש ברוך הוא, כי קדוש, הוא בחינת סובב. ונשמה, הוא בחינת בינה דאצילות, שנקראת לפני הוי"ה, למעלה מסובב וממלא. וכל שלשה בחינות אלו, נמשכים ומתגלים, על ידי העלאה שבתחלה, שהוא ענין בחינת התשובה דנפש רוח נשמה. וכל זה הוא ענין את בכורתי לקח. אך מה שכתוב, ועתה לקח את ברכתי, שהוא ענין אתערותא דלעילא, שאין מגיע לשם אתערותא דלתתא, יובן על פי הקדמה הידוע, שכמו שיש נפש רוח נשמה דאצילות, שנמשכים מאצילות לבריאה יצירה עשיה, כן יש נפש רוח נשמה מעצמות המאציל לנאצלים. בחינת נפש, הוא בחינת אור הבא בבחינת התלבשות בכלים דאצילות, שהוא בחינת אור אין סוף המתלבש בחכמה עילאה, [וְיִשְׂרָאֵל הוּא מִבְּחִינַת חֲכָמָה סְתִימָא כו']. ובחינת רוח, הוא בחינת גלגלתא דאריך, שאינו בא בבחינת התלבשות באצילות, רק בבחינת מקיף. ונשמה, הוא בחינת רישא דלא איתיידע, שהוא למעלה מבחינת סובב וממלא דאצילות. וזהו ענין תלת רישין כו'. וזהו ענין סולו לרוכב בערבות, שהוא בחינת נשמה ורוח, שלמעלה מאצילות, ביי"ה שמו. שבחינת שם, הוא בחינת הארה בעלמא, המתלבש בכלים די"ה, שהם חכמה ובינה, שזה נקרא בחינת נפש.

והנה בחינת זאת נקראת ברכתי, שהוא ענין הברכה, הנמשך ממילא ומאליו, שאין מגיע לשם אתערותא דלתתא. רק, בשלימות היחוד, דאתערותא דלעילא דמשפיע, עם האתערותא דלתתא דמקבל, נמשך בחינת זאת ממילא ומאליו. וזהו ענין רכב אלקים, שנתגלה בשעת מתן תורה, שהוא בהיפוך אתוון דבכ"ר. כי בכר, הוא העלאה מלמטה למעלה, שמתגלה תחלה בחינת יחידות, ואחר כך עשירות כו'. אך ההמשכה מלמעלה למטה, נמשך ומתגלה בתחלה בחינת מאות דנשמה, שהוא בחינת הרי"ש, ואחר כך בחינת הכ"ף כו', וזהו את ברכתי לקח כו', ודי למבין.

ועתה יש להבין מאמר, דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא כו'. כי הנה ענין שני מיני בירורים הנזכר לעיל, הכל הוא לברר בירורים דבחינת היש דב"ן, שיהיה נכלל בבחינת האין העצמי דמ"ה. [והוא גם כן התכללות ויחוד הכלים עם האורות בתכלית]. כי הנה ידוע בעץ חיים, שיש בחינת מ"ה וב"ן, בכל פרצוף. וכל פרצוף העליון ביותר, מיוחדים בו המ"ה וב"ן ביותר. כי הנה בפרצוף עתיק, הם בתכלית ההתאחדות, עד שהוא בבחינת כולו פנים. ובפרצוף אריך, המ"ה וב"ן, הם בבחינת שני קוין, ימין ושמאל. ובפרצופים אבא ואימא, הם שני פרצופים נבדלים, אך הם בבחינת תריין ריעין דלא מתפרשין. ובבחינת זעיר ונוקביה, מתפרשין לפרקים, [ועיין בעץ חיים בהיכל הכתרים כו']. ובבחינת בריאה יצירה עשיה, הם שני בחינות מלאכים, כנזכר לעיל בענין אלף אלפים כו'.

והנה זהו ענין הבירור, שיתייחד הב"ן עם בחינת המ"ה, בתכלית, למטה כמו למעלה. ולכן עיקר הבירור על ידי התורה, כי בחכמה דתורה אתברירו, והיינו להיות כי שרש התורה הוא בבחינת אבא ואימא דאצילות, [סופר וספר, כמו שמבואר במקום אחר]. לכן, על ידי לימוד התורה, בבחינת ביטול לדבר ה' כנזכר לעיל, מבררים היש דבריאה יצירה עשיה שנמשך משם ב"ן, ופועלים בו שיתייחדו עם בחינת המ"ה שבו, כמו למעלה באבא ואימא כו'. [אך זהו על ידי בחינת בכורת, שהוא ענין התשובה דנשמה, שהוא ענין לימוד התורה בבחינת ביטול כו'. אך כאשר נמשך בו בחינת ברכת, שהוא ענין השפע דתלת רישין, אז נתאחד היש דב"ן עם המ"ה, על דרך היחוד שבבחינת הפרצוף, שהוא בחינת כולו פנים, כן נראה לעניות דעתי, בדרך אפשר]. אך כל זה הוא בחינת הבירור דשם מ"ה לשם ב"ן. אך, אחרי הבירור, עולה שם ב"ן המתברר, לשרשו ומקורו, ופועל גילוי יותר עליון כו'.

וביאור הדברים. הנה ידוע, דשם מ"ה, שרשו בשם מ"ה החדש, הנמשך מבחינת מצחא, שהוא בחינת הארה בעלמא, מהאורות שבפנימיות אדם קדמון, להיותו נמשך דרך מסך המצחא דאדם קדמון. אך, בחינת שם ב"ן, נמשך מבחינת אורות דאוזן חוטם פה דאדם קדמון, שהם בחינת אורות הנמשכים מפנימיות אדם קדמון, אך נפלו למטה,

ונתלבשו בשם ב"ן. ולכן, למטה, בחינת שם ב"ן, הוא למטה משם מ"ה, ומוכרח להתברר על ידו. מה שאין כן לאחר הבירור, עולה לשרשו, ומתגלים בו אורות דפנימיות אדם קדמון כו'.

ויובן על דרך דוגמא, מהפרש שבין כח הראיה לכח הדבור. שכח הראיה, רוחני יותר מהבל הדבור, ואינו נרגש כל כך בבחינת יש. ואף על פי כן, בהבל הדבור, יוכל להתגלות פנימיות המוחין, כמו שכל עמוק מאד. מה שאין כן כח ראיה, הוא מחיצוניות המוחין, בחינת הארה בעלמא. וזהו ההפרש בין שם מ"ה החדש, שהוא רוחני יותר, בבחינת אין, ולכן מברר לשם ב"ן, אך אינו רק הארה בעלמא, מאורות שבפנימיות אדם קדמון. ולכן הוא בחינת אדם, רק אדמה לעליון, ולא בחינת כלי לפנימיות העליון דאדם קדמון. מה שאין כן בשם ב"ן, לאחר הבירור, יתגלו פנימיות האורות דאדם קדמון כו', ודי למבין.

[ועל פי הסבר יחוד הב"ן עם המ"ה, בתכלית, הוא רק ביטול היש, והתכללותו באין העצמי, הכלול בבחינת היש האמיתי. מה שאין כן לאחר הבירור, נתגלה בבחינת שם [ס"ג], בחינת היש אמיתי בעצמו כו', ודי למבין]. וזהו ענין דמלכא משיחא אתא לאתבא לצדיקייא בתיובתא, כי צדיקייא, הוא בחינת התשובה דרוח ונפש, שהוא בחינת בירור דשם ב"ן כנזכר לעיל. ובחינת לאתבא לצדיקייא, הוא בירור השני, על ידי שם מ"ה. [ועל ידו יהיה שלימות הבירור, להתכלל בבחינת המ"ה דעתיק, שהוא בחינת כולו פנים כנזכר לעיל, כי שרש נשמת משיח הוא בפנימיות עתיק. מה שאין כן על ידי משה, ששרשו בפנימיות אבא, נעשה התכללות ויחוד הב"ן עם המ"ה, על דרך היחוד דאור אין כו', ודי למבין]. אך, המכוון בבירור הזה, הוא שיתגלה אחר כך האורות דפנימיות אדם קדמון, שרש שם ב"ן, בבחינת ב"ן המתברר דוקא כו', ודי למבין.

סליק.